

Gemeenschappelijkheid: Tot nu toe te weinig bedacht	3
De joods-christelijke confrontatie en de term Israël	4
Schijnrein	6
Protestantse Kerk	7
Column: Israël, een roeping ook voor jongeren	7
Jubelen in Jeruzalem; Psalm 87	8
Hoezo Israël?	10
CGK Dokkum, een jaar lang bijzondere aandacht voor Israël	11
Luisteren naar de taal van de Bijbel	12

Verbonden is een uitgave van het deputaatschap Kerk en Israël van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland

Sjammai zegt: Maak de Thorastudie tot een vaste bezigheid, zeg weinig en doe veel, en ontvang ieder mens met een vriendelijk gezicht.

(Rabbi Sjammai, 50 v. Chr. - 30 n. Chr.; de stichter van een farizees school)

colofon

Commissie van redactie: drs. C.J. van den Boogert, drs. L. van Dalen, drs. R. Jansen, ds. D.J.K.G. Ruiters
Hoofdredacteur: drs. C.J. van den Boogert, Graspieper 8, 8081 ZR Elburg, tel.: (0525) 690222
Eindredacteur: drs. R. Jansen, Provincialeweg 35, 9864 PA Kornhorn, tel.: (0594) 785357, e-mail: verbonden@kerkenisrael.nl
Website: www.kerkenisrael.nl
Contact: e-mailadres info@kerkenisrael.nl
Administratieadres: Landelijk kerkelijk bureau van de Chr. Geref. Kerken, Ghandistraat 2, 3902 KD Veenendaal, Postbus 334, 3900 AH

Veenendaal, tel.: (0318) 582350, fax (0318) 582351, e-mail: info@cgk.nl
Penningmeester: H. van Braak, Prins Willem-Alexanderpark 133, 3905 CD Veenendaal, Tel.: (0318) 515427, e-mail: penningmeester@kerkenisrael.nl, Bankrekeningnummer: NL19 INGB 0000 3652 71, t.n.v. Dep. Kerk & Israël Chr. Geref. Kerken te Veenendaal
 Voor legaten en schenkingen kunt u contact opnemen met de penningmeester, hij geeft ook gaarne informatie over diverse aan te bevelen projecten.

Bij de foto op de voorpagina:

De waterval van Baniyas. Baniyas is een van de bronnen van de Jordaan bij de zuidelijke hellingen van de Hermon in het uiterste noorden van Israël. Bij de bronngrot werd in de Hellenistische tijd de god Pan vereerd. Daarom werd de streek Paneas genoemd. Dit werd in het Arabisch Baniyas. De zoon van koning Herodes, Filippus, maakt Paneas tot de hoofdstad van zijn gebied en noemde het Cesarea Philippi. Daar sprak Petrus op een vraag van Jezus de belijdenis uit: 'Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God' (Mattheüs 16:13vv). De stad was belangrijk omdat ze een station was op de handelsroute van Damascus naar het westen.

Gemeenschappelijkheid: Tot nu toe te weinig bedacht

Dat Joden en Christenen dezelfde opdracht hebben ten aanzien van het Woord van God, is tot nu toe zeer weinig in de bezinning opgenomen en uitgewerkt. In de grote handboeken van de z.g. Praktische Theologie wordt Israël gewoonlijk onder de Missiologie behandeld. Daarom wordt gesproken over zending onder Israël en aan de Joden. Ik denk aan E. Chr. Achelis in zijn brede, driedelige *Lehrbuch der Praktischen Theologie* (1911, S.381-395). Maar ook aan J. Verkuyl in zijn *Inleiding in de nieuwere Zendingswetenschap* (1975, 164 - 227). Na een overzicht te hebben gegeven van de fundamentele eigenschappen en de differentiaties in de Joodse wereld, stelt hij 'Geen enkele christelijke gemeenschap kan en mag een toezegging doen, dat ze missionaire *activiteit zal nalaten*' (blz. 196). Zo staan Israël en de Joden ook bij Verkuyl onder het hoofdstuk 'Zending onder de Joden'. Het is werkelijk een uitzondering, wanneer in hand- en leerboeken van de z.g. Praktische Theologie een positieve behandeling van Israël en Joden voorkomt. In het Nederlandse taalgebied bijvoorbeeld rept G.D.J. Dingemans in zijn *Inleiding tot de*

studie van de Praktische Theologie (1996) met geen woord over Israël en de Joden. Hoe is het mogelijk! Ook C.J. de Ruyter ziet in zijn *Meewerken met God. Ontwerp van een gereformeerde praktische theologie* (2005) in het kader van de theologische bezinning op het handelen van de kerk geen ruimte voor Israël en de Joden. En dat van de kant van een gereformerd theoloog! Zijn Vrijgemaakte Kerken besloten geen deputaatschap 'Israël en de Kerk' in te stellen noch mee te doen met het C.I.S. (Centrum Israël Studie). Israël blijft dus geheel uit het gezichtsveld van deze kerken!

Anders is dit bij Johannes Calvijn, de reformator van Genève. Volgens hem kan het onderzoek van de Bijbel gezamenlijk gebeuren. Hijzelf schonk steeds aandacht bij zijn uitleg van het Oude Testament aan de verklaring die Joodse exegeten van de tekst gaven. Hij maakte daar gebruik van, wanneer die in zijn ogen van belang is voor het verstaan van de tekst. Joodse exegeten worden regelmatig genoemd, zoals Abarbanel David Kimchi (ca 1160 - ca 1235), als het gaat om zijn uitleg van Gen.

Teus Brienen

'Gemeenschappelijkheid: Tot nu toe te weinig bedacht' is het tweede van een drietal artikelen van dr. T. Brienen

3:1-3 en Psalm 112:5, waar hij hem noemt als de meest betrouwbare onder de Joodse exegeten. Naar Calvijns overtuiging geeft Kimchi aandacht aan wat er precies staat en verklaart deze de tekst in het verband van de historische context. Calvijn noemt de Joden zelfs 'bewaarders van de wet'. Het was en is hun taak de volkeren tot gehoorzaamheid aan God te brengen. Daar wij het evangelie aan de Joden danken, moet er bij ons ook bereidheid zijn ons door hen te laten onderrichten (zie: Zach. 8:22).

Dit is het eigen reformatorisch geluid inzake de verhouding Israël en de Kerk, Joodse en Christelijke exegeten en theologen.

In deze lijn wil ik verder bouwen en pleiten voor gemeenschappelijkheid in het verklaren en doorgeven van het Woord van God. <

Mezoeza

De Mezoeza is het 'teken', het symbool aan de deurposten. Het is een kokertje waarin op een stukje perkament de tekst van Deuteronomium 11 : 13-20, een gedeelte van het zgn. Sjema, is geschreven. Het gebod om een Mezoeza aan de deurpost te bevestigen gaat terug op Deuteronomium 6 : 9; 11:20: 'Deze woorden die Ik u heden gebied zult gij schrijven aan de deurposten van uw huis en uw poorten'. De achterkant van de Mezoeza bevat een kleine ronde opening, waarin het Hebreeuwse woord

joodse symbolen

'Sjaddai', Almachtige, staat geschreven. Plaats: De Mezoeza wordt bevestigd aan de rechterdeurpost, rechts als men binnenkomt, aan de binnenkant van de stijl, enigszins diagonaal, op manshoogte, in de lijn van het oog. Doel : De heiliging van het leven, door zich de geboden te herinneren, teneinde die te doen. In engere zin, de heiliging van het huis. Het teken wil voortdurend zeggen: heilig uw huis! Uw huis zij niet uw dak, ook niet uw kasteel: het zij uw tempel!